

tárát pedig, — mondja a Kuria — esetleg szakértők meghallgatásával, a méltányosság szerint kell meghatározni.

Ami ebben a határozatban a régi gyakorlattal szemben újítás, az abban áll, hogy a régi gyakorlat ha a korlátozást sokallotta és meg nem engedhetőnek tartotta, akkor a korlátozás egészben érvénytelenné vált, a kötelezett fél azon mértékü megszorítás alól is felszabadult, amit érvényesen lehetett volna vele szemben kikötni, míg a mostani döntés csak a korlátozás tilos többletét akarja lefaragni, de kötve tartja a felet a helyes — a jog által megengedett — mértéken belül.

A teljes érvényesség vagy teljes érvénytelenség merev igen-nem álláspontjával szemben az igazságnak, a törvényhozói intencionálnak valóráváltása a Kuria új álláspontja.

Jogtechnikailag ennek a megoldásnak az a vélt akadálya volt, hogy mi történjék akkor, ha a megállapodás egészében fennmarad, de a megállapodás egy része kiesik, — mint pótlótlassék a kieső rész.

Kolumbus tojása volt a megoldás. Végezze a pótlás munkáját a bíróság. A bíróság mondja meg azt, aminek megállapítására a felek lettek volna hivatottak. A bíróság gondolatmenete eddig az volt, hogy a bíróság a felek munkáját nem veheti át, quasi nem diktálhatja a szerződő feleknek, hogy ők miben állapodtak meg, vagy hogy ilyintébben fogalmazz, hogy miben kellett volna megállapodniok.

A magánjogi törvényjavaslat 1020. §-a jogszabályiá teszi a bírónak ezt a suppléálási jogát:

„1020. §. Részleges semmisség vagy megtámadás esetében az egész jognyilatkozat megdől, hacsak meg nem állapíthatni, hogy a nyilatkozattevő azt a semmis vagy megtámadás folytán érvénytelenné vált rész nélkül is megtette volna. Az utóbbi esetben e részre nézve szükség esetében a bíróság méltányosság szerint határoz.“

E lapok hasábjain ismételten irtunk az osztó igazságot szolgáló egység-itéletről. A Kuria döntése és a hivatkozott jogszabály annyiban közösséget tart az osztó ítélettel, hogy a bíró a felek szerződéses akaratának pótlását teremti meg itt is, ott is. A fenti döntés tehát a saját területén túl is természetesen hat vissza az osztó ítélet nagyobb mérvű átfoglalására.

B. S.

Marasztaló ítélet — turpis causa mellett. A két alsó bíróság elutasító ítéletének megváltoztatásával a Kuria P. III. 8365/926. sz. közbeszóló ítélete elrendelte az eredeti állapot helyreállítását. A per rövid tényállása a következő: Peres felek egymással szerződést kötöttek, melynek burkolt célja az volt, hogy alperes az ágyassági viszony folytatásáért jutalmazást kapjon. A fellebbezési bíróság a jó erkölcsökbe ütköző szerződés alapján a sablont alkalmazta: az ajándék vissza-követelésére bírói jogsegélyt nem lehet igénybevenni. A Kuria határozata, amellyel a döntést megváltoztatja, indokolásában nem őszinte, sőt a szójátékig megy el. „A peres felek között létrejött szerződés a jó erkölcsökbe ütköző volta miatt nem részesülhet ugyan jogi segélyben, — mondja a Kuria — de-

téves a fellebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy a felperes nem léphet fel a szerződés érvénytelenítése végett keresettel. A Kuria tehát, hangzat szerint, fenntartja azt az álláspontot, hogy erkölcstelen szerződést jogi segélyben nem részesít, de lényegre megadja a hangzat szerint megtagadott jogi segélyt. Értjük a Kuria gondolatát. Más a szerződésből folyó jog érvényesítése iránti igény és más a szerződés érvénytelenségére alapított igény. A differencia azonban az igények ekként jellemzett eltérésében van — és helytelen a bírói jogsegély megtagadására utalás, amely jogsegélyelvonnás az igény tartamára tekintet nélkül vonta maga után az elutasító ítéletet. A judicatum hibássága éppen a jogsegély megtagadásának helytelen álláspontja. Nem igaz, hogy a bíróság megtagadja a jogsegélyt, hanem elutasító határozatot hoz a jogsegély megtagadása kifejezészavart támasztott a koponyákban, mert oly értelmet tulajdonítottak e kifejezésnek, hogy a bíró köteles a limine elutasítani a keresetet, az igény közelebbi vizsgálata nélkül, ha egyszer a turpis causat meglátta. Nézze meg a bíró, mi van az igény mögött és a további kutatást ne vágja el a turpis causára való stereotyp utalással. Csak az erkölcstelen szerződés teljesítését vagy kártérítést kérő igény utasítandó el. Visszakövetelési igény, — melynek alapja a szerződés érvénytelensége — az eset körülményei szerint lehet jogszerű, de lehet jogszerűtlen is. Az eredeti állapot helyreállítása sem kötelező szabály és e tekintetben a 458. E. H. szövegezése sem mondható szerencsésnek. A most megbeszélte határozatnak más ítélettel való egybevetése, — mondjuk a P. V. 3911/916. sz. határozattal, amelyet a Polgári Jog 1927. évfolyamában (290. l.) beszéltünk meg — mutatja a bírói gyakorlat ellentétességét. Az utóbb hivatkozott határozat a durva hálátlanságra alapított ajándékvisszakövetelési igényt, — mivel az ajándék az ágyasságra tekintettel adatott, ob turpem causam elutasította. Ez a határozat az alperes terhére eső durva hálátlanság híjján is, — visszaitélte az ajándékot. Hadakozásunk célja a bírói jogsegély megtagadásának félreértése, hamis utakon vezetése elleni küzdelem. A lényeg pedig ez: elfojtani a turpis causás megállapodások érvényesítését, — az adott eset különösségei szerint elbírálni a visszakövetelési igény jogosságát vagy jogtalanságát.

B. S.

Lakásbérleti kérdések. A budapesti kir. törvényszék fellebbezési tanácsainak gyakorlatából ragadjuk ki a következő döntéseket:

1. „Sz. Testvérek Társasága“ — a bíróság megállapítása szerint — egyházi testület lévén, mint ilyen, de még hivatásánál és céljánál fogva is, tagjait együttélésre kötelezi; ezért a bíróság *e társaság tagjait* egy és ugyanazon tekintet alá esőknek tekinti a *háztulajdonos azon hozzátartozóival*, akiket a rendelet felemlít s minthogy a L. R. egyáltalában nem állított fel korlátot a tekintetben, hogy a háztulajdonos hányszor élhet a 14. § 1. pontjában biztosított felmondási jogával, ennél fogva a felperesként fellépett társaságnak a tagjai beköltözése céljából saját maga részére eszközölt felmondását a 31. Pf. 8433—1927. sz. ítélet jogosnak mondta ki. — Némi aggálllyal lehet ezen rendelkezést tudomásul venni, mert hiszen a L. R. valamely társa-